

и регрессивные изменения в форме дегенерации клеток печени и подострого отека селезенки

У собак зараженных в возрасте 5 недель лиофилизатом датского штамма болезнь протекала легко и большей частью без смертельного исхода. У 4-нед. щенков зараженных тем же штаммом но материалом из органов павшей собаки течение болезни было острое и смертность 100%. Характеристическими явлениями при экспериментальном заражении считались: некроз и внутриядерные тельца в клетках печени, отек стен желчного пузыря, повреждение эндотелия сосудов, сильная гиперемия селезенки, отек, сглаживание границ лимфоаденоидальных фолликулов и кровоизлияния в интерстиции зубной железы.

Внутриядерные тельца при экспериментальном заражении автор обнаруживал у 5 недельных щенков реконвалесцентов в 2 недели и больше от момента заражения; у реконвалесцентов в 4 недели и дальше от момента заражения включений не обнаружено.

LESŁAW NIEĆ

INFECTIOUS HEPATITIS OF DOGS
(HEPATITIS INFECTIOSA CANUM.
MORBUS RUBARTHI).

S u m m a r y

The author presents a review of recent data in the literature on Rubarth's disease of dogs and describes his results of studies conducted on 3 series of

dogs. In the experiments the author used the virus isolated from breeding foxes and the lyophilisate of the Danish strain (Engel — Breth — Holm, Copenhagen). The present studies proved that the virus of infectious encephalitis isolated from foxes can produce a disease of dogs manifested by infectious hepatitis. This disease, however, following several passages takes an abortive course. In such dogs even after 2 months morbid lesions can be observed in the liver capsule in the form of scars, degenerative changes of the liver cells and subacute swelling of the spleen. Dogs infected at the age of 5 weeks with the lyophilized Danish strain suffered from a disease of a mild course, which in the majority of cases was not fatal. In dogs infected at the age of 4 weeks with the same strain isolated from organs of a dog, which succumbed to the infection — the disease run an acute course with the mortality rate 100%. The artificial infection was accompanied by typical lesions which included necrosis and intranuclear inclusion bodies in the liver, swelling of the wall of the gallbladder, injuries to the endothelium of the blood vessels, considerable congestion of the spleen, its swelling and disappearance of the characteristic lymph-adenoidal structure and small haemorrhages in the interlobular connective tissue of the thymus. The intranuclear inclusion bodies which accompanied artificial infection could be demonstrated in dogs recovering from the disease at the age of 5 weeks that is after 2 weeks following the infection; however, in dogs which recovered from the disease no inclusion bodies were found after 4 weeks and later after the infection.

JAN CHWALIBÓG

Wścieklizna na terenie województwa zielonogórskiego w 1958 r.

Z Wojewódzkiego Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Gorzowie Wlkp.
Kierownik: dr Jan CHWALIBÓG

W latach 1953 do 1957, na terenie tutejszego województwa, nie stwierdzono badaniami laboratoryjnymi wścieklizny. W 1957 r. w maju, stwierdzono wściekliznę u lisa, którego głowę nadesłano z graniczącego bezpośrednio z NRD powiatu. W sierpniu 1958 r. tutaj Zakład stwierdził dwa wypadki wścieklizny u kotów. Od tego czasu zaczęły napływać, do Zakładu stosunkowo liczne przesyłki głów zwierząt do badań w kierunku wścieklizny. Tabela 1 przedstawia ilościowo wyniki, przeprowadzonych w 1958 r. badań.

Wściekliznę uznano za stwierdzoną jeśli w mikroskopowych preparatach z rogów Amona, barwionych metodą Gerlacha, stwierdzono ciała Negriego. Badanie biologiczne (białe myszki szczepione domózkowo metodą Wiśniowskiego) przeprowadzono wyłącznie w wypadkach gdy zwierzę pokąsało człowieka, a nie stwierdzono ciałek Negriego.

Najniebezpieczniejsze dla ludzi okazały się koty. Dane z pism przewodnich mówią o pokąsaniu przez koty 14 osób, przez psy 2 osób i jednej przez lisa. U wszystkich kotów, u których stwierdzono wściekliznę, wystąpiły ostre ataki szału i agresywność wobec ludzi. Również

Tabela 1

Rodzaj zwierząt	Wściekliznę stwierdzono	Wścieklizny nie stwierdzono	Badania nie wykonano***	Razem
Psy	2 (2 x C.N.)	9	1	12
Koty	4 (3 x C.N.)* (2 x biolog.)**	3	2	9
Owca	—	1	—	1
Lisy	3 (3 x C.N.)	7	2	12
Sarna	1	—	—	1
Razem	10	20	5	35

Uwaga: * C. N. — stwierdzono Ciałka Negriego.
** Biolog. — stwierdzono wściekliznę biologicznie.
*** Badań nie wykonano z powodu wycieknięcia z rozbitych czaszek rozłożonego gnilnie mózgu.

lisy wykazywały dużą agresywność wobec ludzi i psów. Sarna, u której stwierdzono wściekliznę, została znaleziona w lesie, jeszcze żyjąca z objawami drgawek i silnego ślinotoku. Procentową analizę dodatnich i negatywnych wyników, wykonanych na wściekliznę badań, przedstawia tabela 2.

Tabela 2

Rodzaj zwierząt	Wściekliznę stwierdzono	Wścieklizny nie stwierdzono
Psy	18,1%	81,9%
Koty	57,1%	42,8%
Owca	—	100,0%
Lisy	30,0%	70,0%
Sarna	100,0%	—

Uwzględniając, że w tabelach uznano jako negatywne te wypadki, w których nie stwierdzono ciała Negriego, co nie wykluczało jednak wścieklizny u badanego zwierzęcia, zwłaszcza że większość badanych zwierząt była zabita lub zastrzelona — a nie zginęła z powodu rozwijającej się choroby, należy przyjąć, że rzeczywista ilość wypadków wścieklizny była większa niż podano w zestawieniach. Procentowy stosunek, stwierdzonych wypadków wścieklizny u psów i kotów świadczy bardzo korzystnie o akcji szczepienia psów przeciw wściekliznie, tym bardziej, iż w jednym wypadku stwierdzonej wścieklizny, w piśmie przewodnim podano, że pies — suka nie była szczepiona, z powodu wysokiej ciąży w okresie szczepień.

W drugim pozytywnym wypadku wścieklizny u psa, na pytanie Zakładu, powiatowy lekarz wet. stwierdził, iż pies ten również nie był szczepiony.

Zaslugują na uwagę wypadki wścieklizny lisów rudyh, dziko żyjących. W ogólnej ilości badań w kierunku wścieklizny lisy stanowiły 34,8%. Pracownicy leśni i myśliwi, dostarczając głowy podejrzanych lisów, donosili o licznych wypadkach napotykania się późną wiosną i latem 1958 r. na lisy zachowujące się anormalnie w stosunku do człowieka i otoczenia, oraz o bardzo poważnym zmniejszeniu się pogłowia lisów w bieżącym sezonie łowieckim. Województwo zielonogórskie posiada ogromne obszary leśne, obejmujące w niektórych powiatach 40—50% ogólnej powierzchni. Kompleksy lasów przechodzą z powiatu w powiat, stwarzając możność b. łatwego

przenoszenia się zwierząt do odległych, od swych rodzinnych siedlisk i okolic.

Uwzględniając przytoczone powyżej dane, można przyjąć, że źródłem wścieklizny w woj. zielonogórskim były zwierzęta leśne. Wściekle lisy w swych, najczęściej nocnych, wędrówkach napotykały wałęsające się psy i koty i w utarczkach z nimi zakażały je wirusem wścieklizny. Ofiarami wściekłych lisów padały i inne zwierzęta leśne, jak np. sarna, u której w Zakładzie stwierdzono wściekliznę. Naturalnie ofiar tego rodzaju musiało być bez porównania więcej. Nie jest to odosobniony wypadek rozprzestrzeniania wścieklizny przez zwierzęta leśne. Najczęściej i w sposób dla ludzi i zwierząt najgroźniejszy szerzyły wściekliznę wilki.

O roli dzikich lisów jako bazy oraz czynnika rozprzestrzeniającego wściekliznę donosiła wielokrotnie prasa krajowa i zagraniczna. Ostatnio w jednym z październikowych numerów D.T.W. Huebner i Zinn donoszą o trudnym do opanowania problemie wścieklizny wśród zwierząt dzikich i domowych, roznoszonej przez lisy i borsuki, w okręgu Wiesbaden. Na tej podstawie, przypuszczenie, że i inne tereny NRF oraz NRD objęte są wścieklizną oraz, że mogła ona przeniknąć do naszych ziem zachodnich, zdaje się być bardzo prawdopodobne.

Zwalczanie wścieklizny roznoszonej przez dzikie zwierzęta jest bardzo trudne. Urządzenie sanitarnych polowań na lisy i borsuki nie może dać pożądaných efektów, gdyż niemożliwością jest, by wszystkie zakażone zwierzęta trafiły pod lufy strzelców. Największe widoki powodzenia może mieć akcja zmniejszająca możliwość zetknięcia się zwierząt domowych z dzikimi oraz bezwzględne tępienie wałęsających się psów, a zwłaszcza kotów. Tu wdzięczne pole do popisu, we własnym interesie, mają Polski Związek Łowiecki i Kółka myśliwskie. Ponadto akcja przymusowego szczepienia psów przeciw wściekliznie musi być prowadzona rygorystycznie i dokładnie, by żaden pies nie uniknął tego zabiegu.

JADWIGA STEFFEN, JERZY SZAFIARSKI

Obserwacja nad epizootią salmonelozową u świń na terenie województwa katowickiego w latach 1955—1957 oraz próby jej zwalczania*)

Z Wojewódzkiego Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Katowicach
Kierownik: doc. dr J. SZAFIARSKI

W ostatnich latach w województwie katowickim epizootia salmonelozowa u świń zaczęła przybierać na sile. Szczepy wyosobnione z na-

*) Praca referowana na Sesji Naukowej poświęconej Salmonelom Zwierząt organizowanej przez Komitej Nauk Weterynaryjnych PAN.

desłanych padłych świń należały do grupy C — typ *Salmonella choleraesuis*. Ilość ognisk oraz liczba zwierząt, u których stwierdzono to schorzenie z każdym rokiem wzrastała. Potwierdza to wyraźnie statystyka sporządzona